

Fagrådet - Rusfeltets hovedorganisasjon

faglig samordning av tiltak for mennesker med rusrelaterte problemer

Helse og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 14/2020-

Dato: 15.09.2014

Høringsvar – fritt behandlingsvalg i spesialisthelsetjenesten

Viser til høringsbrev datert 16.06.2014.

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon er en medlemsorganisasjon med ca 150 ulike medlemsvirksomheter fra alle deler av rusfeltet. For Fagrådet vil derfor høringsuttalelsen i all hovedsak dreie seg om Tverrfaglig Spesialisert Rusbehandling (TSB) og konsekvenser for dette området slik Fagrådet vurderer det.

Konklusjon

Fagrådet vil innledningsvis gi støtte til forslaget om Fritt behandlingsvalg innen spesialisthelsetjenesten, men ber departementet følge godt med i forhold til utilsiktede virkninger av Fritt behandlingsvalg.

Bakgrunnen for Fagrådets støtte ligger i ønske om å bedre situasjonen for pasienten, redusere ventetid og øke brukermedvirkning gjennom økt innflytelse på valg av behandlingssted. Hvorvidt Fritt behandlingsvalg bidrar til å stimulere offentlig TSB til å bli bedre og mer effektive er Fagrådet mer skeptiske til, men kan ikke utelukke det. Vi ser allerede i dag at behandlingstiden presses ned for å øke produktiviteten uten at effekten vurderes. Det skyldes ytre krav og ikke forhold ved den enkelte institusjon.

Fagrådet vil også innledningsvis be departementet sikre at Fritt sykehusvalg blir en reell mulighet. Det vil bidra til å gi pasientene flere valgmuligheter.

Innledning

Sammenlignet med somatikk og psykisk helsevern er TSB et lite fagområde. Men innenfor TSB er det allerede i dag en rekke private aktører. På døgnbehandling står private for nærmere 60 % av plassene. Innenfor poliklinikk er det 25 % av konsultasjonene som utføres av private i henhold til IS-2130 Ressursbruk, aktivitet og pasientsammensetning i TSB i 2012. Slik sett skiller TSB seg vesentlig fra både somatikk og psykisk helsevern.

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon

Nedre Slottsgate 7, 0157 Oslo
telefon 22 42 44 77
e-post: fagraadet@rusfeltet.no
www.rusfeltet.no
organisasjonsnummer 975 688 623

Fagrådet - Rusfeltets hovedorganisasjon

faglig samordning av tiltak for mennesker med rusrelaterte problemer

Det er i dag sannsynligvis noen aktører som ikke har avtale med regionale helseforetak som kan søke å komme med i Fritt behandlingsvalg. Videre vil virksomheter som allerede har avtale med et regionalt helseforetak, kunne utnytte ledige kapasitet. I tillegg kan det komme utenlandske aktører på banen.

Fritt sykehusvalg er i dag reelt sett begrenset for ruspasienter. De fleste behandlingssteder har ventetid for rettighetspasienter fra egen region og må dermed avvise pasienter fra andre regioner slik det er åpnet for.

Vi vet også at pasienter innenfor TSB har normalt en større mobilitet når de velger behandlingstilbud enn pasienter innenfor somatikk. Ventetiden i de ulike institusjonene varierer mye, noen institusjoner er mer «populære» enn andre. På den bakgrunn tenker Fagrådet at innføring av Fritt behandlingsvalg kan få betydning for videreutvikling av institusjoner på rusfeltet. Fagrådet ber derfor departementet påse at denne utviklingen ikke går på bekostning av kvalitet og samhandling.

Kvalitet

Nye tiltak som kan redusere ventetid og øke valgfriheten til den enkelte støttes. Det vil være god samfunnsøkonomi at institusjoner som i dag har ledig kapasitet får utnytte denne. Men det er viktig at ordningen ikke bidrar til redusert kvalitet i tilbudet. Skal institusjonene ha god kvalitet og kunne videreutvikle institusjonen må det sikres mulighet for langsiktighet. Departementet foreslår en tidsbegrensning på 5 år på godkjenningen. Fagrådet er noe i tvil om dette er tilstrekkelig for å sikre god fagutvikling og til å gjøre nødvendige investeringer. Helsedirektoratet gis i forslaget mulighet til å trekke godkjenningen hvis faglig kvalitet ikke følger kravene i forskriften. På den bakgrunn ber Fagrådet vurdere om 5 år er tilstrekkelig eller hvorvidt det er mulig å gi løpende avtaler.

Vurderingsinstans og vurderingskompetanse

Det legges til grunn at når pasienten har fått vurdert sin henvisning og blitt innvilget rett til nødvendig helsehjelp, kan pasienten motta denne hjelpen hos en institusjon som er godkjent i ordningen med Fritt behandlingsvalg. I dag er det private ideelle institusjoner innenfor TSB som er vurderingsinstans og enda flere som har vurderingskompetanse. Det vil være uheldig om ordningen Fritt behandlingsvalg bidrar til at private ideelle fratras vurderingsinstansen sin. Fagrådet ser at forslaget om Fritt behandlingsvalg kan brukes som argument i en slik situasjon så lenge det står at «det offentlig som styrer inngangsporten» Det er også fler private ideelle institusjoner som har et helhetlig tilbud og som også besitter vurderingskompetanse. Fagrådet ber departementet presisere at ordningen om Fritt behandlingsvalg ikke brukes som argument for endringer i praksis om hvem som skal være vurderingsinstans innenfor TSB. Det vil si en likeverdighet mellom offentlige og private ideelle virksomheter som har vurderingskompetanse.

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon

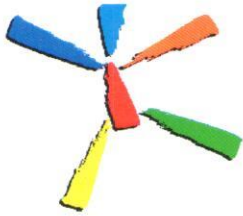
Nedre Slottsgate 7, 0157 Oslo

telefon 22 42 44 77

e-post: fagraadet@rusfeltet.no

www.rusfeltet.no

organisasjonsnummer 975 688 623

Fagrådet - Rusfeltets hovedorganisasjon

faglig samordning av tiltak for mennesker med rusrelaterte problemer

Pris

Fagrådet har forståelse for at prisfastsettelse er et vanskelig tema. Innenfor TSB er det utstrakt bruk av anbud og Helsedirektoratet har vist i IS-2130 Ressursbruk, aktivitet og pasientsammensetning 2012 at prisen på de ulike institusjonene, både offentlige og private, varierer svært mye. Dette handler om ulike typer institusjoner, geografi og kanskje i noen grad det regionale helseforetakets forhandlingskort. For Fagrådet blir det viktig at det skilles på ulike typer behandling og at det settes ulik pris for de ulike typene også innenfor TSB. Det vil være nødvendig for å sikre god kvalitet og at institusjoner søker godkjenning for Fritt behandlingsvalg. Fagrådets bekymring er at det kommer en ordning innenfor spesialisthelsetjenesten som ikke blir en reell mulighet innenfor TSB fordi prisen settes for lavt. Fritt sykehusvalg er en ikke reell mulighet for ruspasienter, Fagrådet er bekymret for at Fritt behandlingsvalg også blir en ordning som ikke blir reell for ruspasienter.

Finansiering

TSB har allerede et stort innslag av private virksomheter som har avtale med et eller flere regionale helseforetak. Historisk har de private og ideelle arbeidet side om side. Den utstrakte bruken av anbud har gjort det noe mer krevende. Det er viktig at finansieringen av Fritt behandlingsvalg innenfor TSB ikke skjer ved at de enkelte rusavdelingene i helseforetakene belastes. Det vil ikke gi mer behandling, bare flytte behandlingen fra offentlig virksomheter til private virksomheter. Fagrådet mener det er viktig at både offentlige og private virksomheter gis anledning til å utnytte sin kapasitet til beste for pasienten. Skal regjeringens mål om at rus og psykisk helsevern skal ha større prosentvis vekst enn somatikken er finansiering av Fritt behandlingsvalg et sentralt element.

Kontrollinstans

Fagrådet støtter forslag om at Helsedirektoratet er kontroll og godkjenninginstans. Det gir en nasjonal enhetlig praksis. Ved å sette helseforetakene til dette vil det være sannsynlig at det utvikles ulik praksis i de ulike helseregionene. Det er viktig at faglig råd hentes inn fra eksperter fra både offentlig og private virksomheter. Det pekes på at det gjøres i dag og det er viktig at klinisk erfaring vektlegges i vurderingene av de enkelte forhold som ligger til grunn for godkjenning.

Utredning og behandling

Fagrådet støtter at Fritt behandlingsvalg må gjelde både utredning og behandling. For mange er dette en del av et behandlingsløp. Vi vet at overganger er kritiske og det betyr at der det må gjøres utredninger så bør det være en mulighet til å fortsette behandlingen samme sted.

Individuell plan

Retten til individuell plan (IP) er i dag lovfestet. Fagrådet kan ikke se at det finnes noen gode grunner for at Fritt behandlingsvalg skal svekke den rettigheten. IP skal være et aktivt

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon

Nedre Slottsgate 7, 0157 Oslo
telefon 22 42 44 77
e-post: fagraadet@rusfeltet.no
www.rusfeltet.no
organisasjonsnummer 975 688 623

Fagrådet - Rusfeltets hovedorganisasjon

faglig samordning av tiltak for mennesker med rusrelaterte problemer

verktøy i behandlingen og eies av pasienten selv. Institusjonene som skal delta i ordningen må også ha krav om samarbeid med andre viktig parter i pasientens behandlingsforløp.

Samarbeid TSB og kommune

Fritt behandlingsvalg vil kunne vanskeliggjøre samarbeid mellom institusjon og kommune ved at de geografiske avstandene kan bli lengere enn i dag. Det bør ikke bety redusert ambisjonsnivå da det finnes mye teknologi som kan benyttes. Men det er viktig at pasienten blir informert om hva hun kan gå glipp av hvis hun velger en institusjon langt unna hjemkommunen.

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon støtter forslaget om Fritt behandlingsvalg. Men ber departementet og direktorat følge med på utviklingen slik at tilbudet blir reelt for pasientene og med god faglig kvalitet og en finansiering som ikke bare flytter behandlingen fra det offentlige til det private.

Med hilsen

Erling Pedersen
Leder

Jan Gunnar Skoftedalen
Sekretariatsleder

Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon

Nedre Slottsgate 7, 0157 Oslo
telefon 22 42 44 77
e-post: fagraadet@rusfeltet.no
www.rusfeltet.no
organisasjonsnummer 975 688 623